

Oklen si dite?

Publikacija za roditelje i odgojitelje djece predškolske dobi

Impressum

Izdavač:

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko – dalmatinske županije
Služba za mentalno zdravlje

Za izdavača:

Prim. **Željka Karin**, dr. med. unv. mag. spec. školske medicine;
ravnateljica Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko - dalmatinske županije

Željko Ključević, dr. med. spec. psihijatar; Voditelj Službe za mentalno zdravlje

Anđela Biuk, odgojitelj, ravnateljica Dječjeg vrtića Cvrčak - Solin

Ivan Kovačević dipl. ing. građ., ravnatelj,
Škola za dizajn grafiku i održivu gradnju Split

Urednik i autor predgovora:

Željko Ključević, dr. med., spec. psihijatar

Autori/ce teksta/koordinatori/ce projekta

mr. **Žana Pavlović**, specijalist školske i predškolske psihologije,
stručni suradnik, Dječji vrtić Cvrčak-Solin

doc. dr.sc. **Davor Mikas**, pedagog - stručni suradnik, Dječji vrtić Cvrčak - Solin

Mirela Grbić, prof. defektologije, stručni suradnik Službe za mentalno zdravlje

Voditeljice projektnih aktivnosti:

Odgojiteljice **Lucija Gelo**, **Mirjana Grljušić**, **Mirjana Rizvan**, **Bernarda Roudi**,
Darija Šalov, **Anđelka Radman**, **Jasminka Bošković**.

Lektorica: **Andrea Jović** mag. philol. angl. et croat.

Ilustracije: **Djeca dječjeg vrtića Cvrčak - Solin**

Recenzija: **Tončica Kalilić**, dipl. defektolog, viša savjetnica,
Agencija za odgoj i obrazovanje, Podružnica Split

Priprema i oblikovanje:

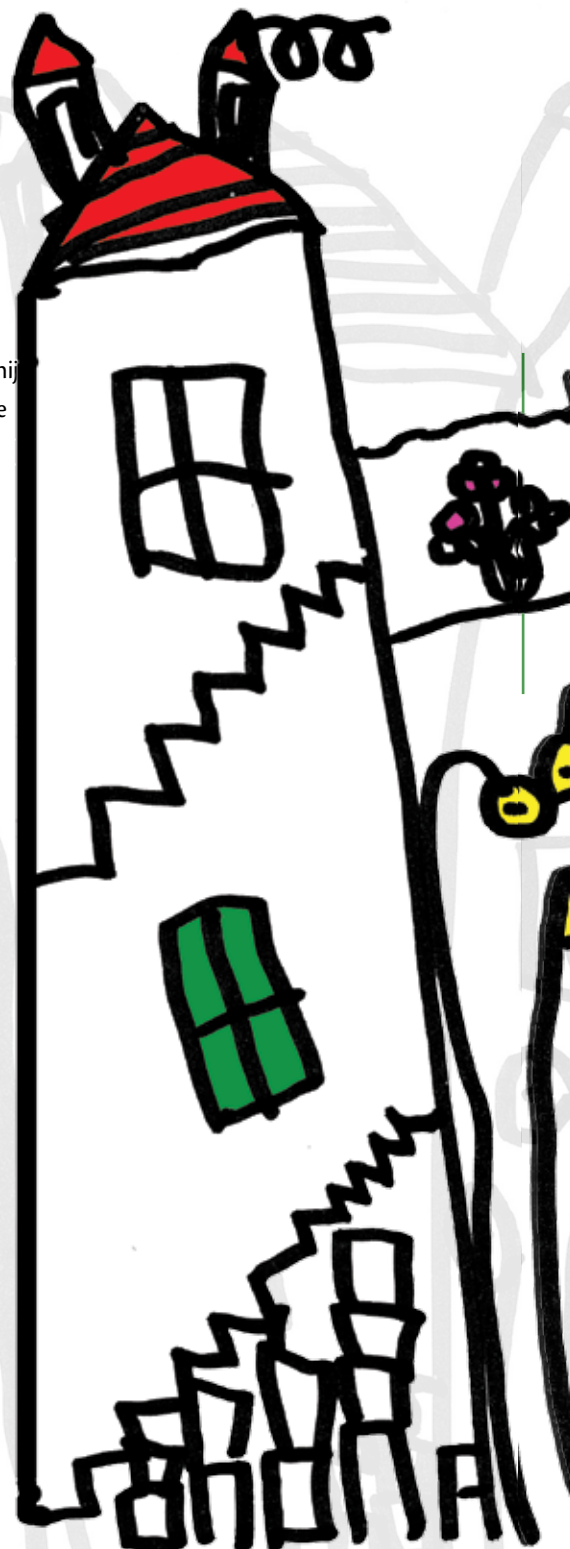
Učenici Škole za dizajn, grafiku i održivu gradnju Split
Elza Vukičević, mag. dizajna, **Marko Dragun**, ing. stroj.

Tisak: Memorandum d.o.o.

Naklada: 3000 kom

ISBN: 978-953-8171-00-0

Split, 2018. (Evropska godina kulturne baštine)

Petar Božić, DV Papaline, Vranjic

Dragi roditelji i odgojitelji,

Afirmacijom pozitivnih životnih vrijednosti, promicanjem zdravog načina života i uključenosti roditelja kroz aktivnosti u projektu „Oklen si dite?“ ostvaren je opći cilj, zaštita i unapređenje mentalnog i tjelesnog zdravlja djece i obitelji.

Na prvi pogled „retro-tendencije“ u suvremenom društvu čine se kao „korak unazad“. Prihvaćajući mogućnost čiste kreacije najmlađi uz pomoć odraslih, dan po dan otkrivaju život svojih predaka. Korak po korak ugrađuju se i osobna iskustva koja ostavljaju neizbrisiv trag u dječjem psihičkom životu, razvijajući osjećaj pripadnosti i sigurnosti u „promjenjivom“ svijetu. Projektom „Oklen si dite?“ udahnuo se novi život igri, pjesmi i priči predaka. S koliko uspjeha u tome, pokazuju djeca koja žive ovaj projekt i dalje..

„Prošlost ja važna za sitit se kako je bilo kad se mi nismo rodili. Kad se ne bi sitili, ništa ne bi znali.“

Luka 5 g., Dječji vrtić Papaline, Vranjic

Publikacija je nastala kao dio aktivnosti u projektu „Oklen si dite?“ iz područja zaštite i unapređenja mentalnog zdravlja djece rane i predškolske dobi. Specifični cilj projekta je razvijati pripadnost osobnoj kulturi i tradiciji te njegovati interes za etnološko naslijeđe kraja u kojem djeca žive. Putem upoznavanja kulturne baštine i tradicijskih običaja potiče se cjelokupni razvoj djeteta a time i formiranje bazičnog identiteta. Projekt podržava radoznalost za baštinu kroz „ponovno otkrivenu igru i stvaralaštvo“ kao zaštitni čimbenik mentalnog zdravlja.

Nositelj projekta je Dječji vrtić Cvrčak Solin a suradnik i partner Služba za mentalno zdravlje.

U projektu su sudjelovala djeca Dječjeg vrtića Labud, Salona, Sv. Roko, Papaline, Pinokio, Škrinjica i Sunčica.

„Jer bez korijena ne možeš narasti veliki“ Filip, 5 g., Dječji vrtić Sv. Roko, Klis

Uz sjećanja na Maju Matas

Ministarstvo
zdravstva

Nastavni zavod za javno zdravstvo
Služba za mentalno zdravlje
www.mzje-spl.hr
NE ovisi DR

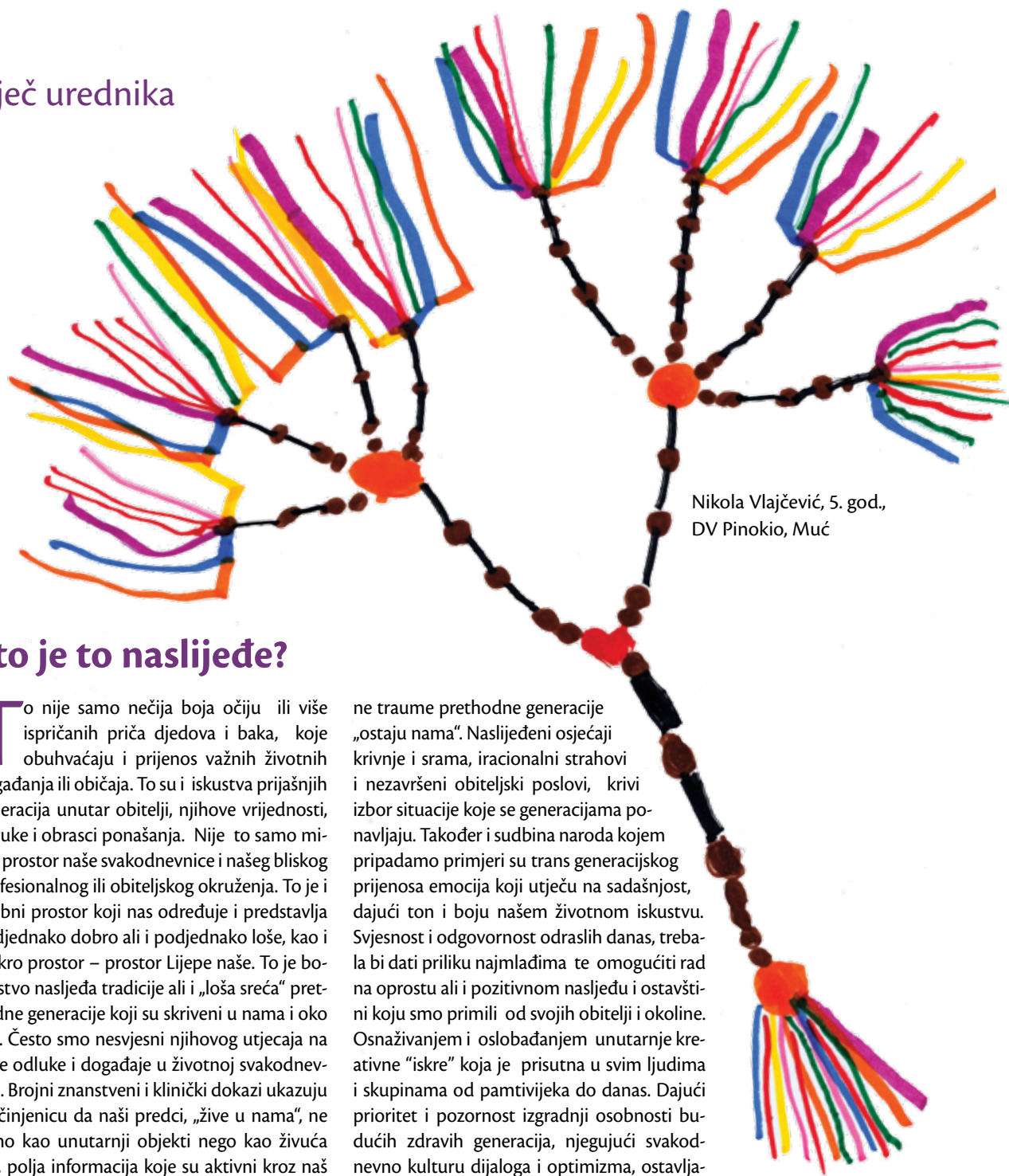

Dječji vrtić
Cvrčak Solin

ŠKOLA ZA DIZAJN, GRAFIKU I
ODRŽIVU GRADNJU - SPLIT
www.gogis.hr

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove publikacije ne može biti objavljen ili umnožen u bilo kojem obliku ili na bilo koji način, elektronički ili mehanički bez prethodne suglasnosti izdavača i vlasnika autorskih prava.

Nikola Vlačević, 5. god.,
DV Pinokio, Muć

Što je to naslijeđe?

To nije samo nečija boja očiju ili više ispričanih priča djedova i baka, koje obuhvaćaju i prijenos važnih životnih događanja ili običaja. To su i iskustva prijašnjih generacija unutar obitelji, njihove vrijednosti, poruke i obrasci ponašanja. Nije to samo mikro prostor naše svakodnevnice i našeg bliskog profesionalnog ili obiteljskog okruženja. To je i osobni prostor koji nas određuje i predstavlja podjednako dobro ali i podjednako loše, kao i makro prostor – prostor Lijepe naše. To je bogatstvo nasljeđa tradicije ali i „loša sreća“ prethodne generacije koji su skriveni u nama i oko nas. Često smo nesvjesni njihovog utjecaja na naše odluke i događaje u životnoj svakodnevici. Brojni znanstveni i klinički dokazi ukazuju na činjenicu da naši predci „žive u nama“, ne samo kao unutarnji objekti nego kao živuća sila, polja informacija koje su aktivni kroz naš genetski kod. Prenošenje onoga što jesmo ili onoga što nam drugi ostavljaju u naslijeđe, ali i onoga što mi ostavljamo u naslijeđe drugima jeste trans generacijska ostavština. To nije samo pokretna ili nepokretna imovina naših roditelja. Obiteljsko nasljedstvo igra direktnu ulogu u formiranju prijenosa emocija bilo da su one ugodne ili neugodne. Nažalost i određene

ne traume prethodne generacije „ostaju nama“. Naslijeđeni osjećaji krivnje i srama, iracionalni strahovi i nezavršeni obiteljski poslovi, krivi izbor situacije koje se generacijama ponavljaju. Također i sudbina naroda kojem pripadamo primjeri su trans generacijskog prijenosa emocija koji utječu na sadašnjost, dajući ton i boju našem životnom iskustvu. Svjesnost i odgovornost odraslih danas, trebala bi dati priliku najmlađima te omogućiti rad na oprostima ali i pozitivnom naslijeđu i ostavštini koju smo primili od svojih obitelji i okoline. Osnaživanjem i oslobađanjem unutarnje kreativne „iskre“ koja je prisutna u svim ljudima i skupinama od pamtivijeka do danas. Dajući prioritet i pozornost izgradnji osobnosti budućih zdravih generacija, njegujući svakodnevno kulturu dijaloga i optimizma, ostavljamo im nadu. Djeca zaslužuju da im ostavimo u naslijeđe i on što im oduvijek pripada: zdravlje i sretnije sutra! Kako bi mogli ponosno i odvažno odgovoriti na pitanje: Oklen si dite?

Željko Ključević, dr. med., spec. psihijatar
Voditelj Službe za mentalno zdravlje

Tko sam ja?

„Mama mi se zove Dijana, a tata Ivan, lipi su obadvojica. Oni mi znače obitelj.“

Paško, 4 g. Dječji vrtić Sv. Roko Klis

O javnozdravstvenim projektima u vrtiću

„Prošlost je ono šta je već odavno bilo i ne može se vratit, al' je važna za sjećanje. Neki bi tili da se prošlost ponovo vrati pa da budu mladi, pa ka' onako kad su napravili nešto ružno, da to isprave.“ Rando, 6 g

Termin identitet potječe od latinske riječi „Idem“, što znači „isto“, ili „istovjetno“, a označava doživljaj vlastitog „ja“, odnosno pojam kojeg pojedinac ima o samome sebi. Identitet karakterizira trajan doživljaj osobnosti, odnosno doživljaj vlastitog „ja“, koji je jedinstven i neponovljiv, što znači da se bitne karakteristike vlastite osobnosti ne mijenjaju s obzirom na vrijeme, mjesto ili situaciju u kojoj se pojedinac nalazi.

Razlikujemo osobni (individualni) i društveni identitet. Osobni identitet odgovara na pitanje „tko sam ja?“. Identitet nije nasljedna datost, on se razvija i formira tijekom dugog perioda odrastanja. Dijete počinje izgrađivati identitet kada počne sebe razlikovati od drugih osoba te kad počne primjećivati vlastite misli, osjećaje i dojmove. Psihološki gledano, identitet nastaje kao rezultat sinteze bazičnog (osnovnog) identiteta i spolnog identiteta. Razvoj bazičnog identiteta obuhvaća predškolski razvojni period, dok se osnovni ustroj spolnog identiteta događa u vremenu adolescencije. Spajanjem ovih dviju komponenti identiteta u završnoj fazi adolescencije konačno se formira „autentični self“, kao jedinstvena, trajna i nepromjenjiva struktura osobnosti koja traje cijeli život.

Međutim, pored osobnog identiteta koji govori o obilježjima pojedine osobe, postoji i kolektivni ili društveni identitet koji se odnosi na pripadnost pojedinim skupinama. Društveni identitet se veže uz pripadnost određenom narodu (etnički identitet), vjeri (vjerski identitet), kulturi (kulturni identitet), spolu (spolni identitet), profesionalni (profesionalni identitet) itd. On odgovara na pitanje „tko smo mi?“. Društveni identitet zadovoljava jednu od temeljnih ljudskih potreba, potrebu za pripadanjem. Poistovjećivanje sa skupinom kojoj pripada pomaže pojedincu u usvajanju društvenih normi, vrijednosti, vjerovanja i običaja. Osobni i društveni identiteti ne funkcioniraju kao zasebne jedinice, oni su u značajnoj mjeri povezani i tvore jedinstvenu i funkcionalnu cjelinu.

Davor Mikas

Moderna znanost je dokazala da procesi učenja započinju vrlo rano, a posebno su intenzivni u ranom razvoju djeteta. Zbog toga je primarna uloga ranog i predškolskog odgoja nezamjenjiva, a suradnja drugih institucija sa dječjim vrtićima izuzetno važna zbog mogućnosti djelovanja. U ranoj dobi potrebno je integrirati mnoge čimbenike unutar cjelovitog utjecaja na dijete kroz aktivnosti užeg i šireg društvenog okruženja uključujući i javnozdravstveni pristup.

Senzibilizacijom roditelja i odgojitelja na odrednice zdravlja i afirmacijom pozitivnih životnih vrijednosti podiže se svjesnosti javnosti o određenim poteškoćama ili poremećajima. Okruženje može biti presudno za optimalni rast i razvoj djeteta, koje tek treba razviti svoje emocionalne, kognitivne i socijalne potencijale. Stoga je od izuzetne važnosti provoditi mnoge preventivne programe i aktivnosti uključujući i javnozdravstvene projekte kontinuirano i sveobuhvatno. To je ujedno i univerzalna prevencija koja može učinkovito spriječiti moguće buduće razvojne ili druge poteškoće u kasnijoj dobi djeteta. Pro-aktivno uključivanje najmlađe populacije tijekom provedbe javnozdravstvenih projekata su brojne, a mogućnosti neiscrpne jer se temelje na igri i stvaralaštvu. To je u skladu sa osnovnim zadacima predškolskog odgoja i obrazovanja. Mreža suradnje još uvijek nije dostatno razgranata ali u svakodnevnicu praktičnog djelovanja sve je više svjesnosti kolika je potreba zajedničkog pristupa, čak i izvan granica struke.

Sami ishodi takvog mogućeg djelovanja iz više godišnje suradnje sa predškolskim ustanovama u Splitsko-dalmatinskoj županiji su ohrabrujući i obvezujući te ih treba podržavati i njegovati kao i običaje kraja u kojem djeca žive. Osobne i jedinstvene potencijale koje otkrivaju, čuvaju i razvijaju kao jedan od zaštitnih čimbenika u razvoju, mogućih budućih poteškoća je i njegovanje kulturne baštine u lokalnoj zajednici.

Podsjetimo se na temeljne vrijednosti i davnom pričom seoskog majstora koja potvrđuje što je sve moguće učiniti kada se njeguje i potiče zajedništvo. Priče uvijek na posredan način doprinose razumijevanju i rješavanju poteškoća, jer priče za djecu podučavaju i odrasle.

Ljudevit Anton Maračić: "Priče o pahuljici"

"Bila jednom u nekim malom selu, davno, davno, stolarska radionica. Jednoga dana, dok je gazda bio odsutan, svi dijelovi stolarskog pribora održe sastanak. Skup se otegao jer je došlo do žestoke prepirke. Konačno je predloženo da se iz zajednice udalje neki članovi. Netko reče: 'Moramo odstraniti našu sestru pilu, jer previše grize i vrlo je zajedljiva'."

Drugi upadne: 'Ne možemo više držati ni sestru blanju, jer ima preoštar karakter i bez razlike guli sve do čega dođe'. Prijedlog nije ni izrečen, a već se čuo glas: 'Naš brat čekić ima pretežak i nasilan značaj. Svima ide na živce svojim muklim udarcima. I njega valja isključiti iz naše zajednice.' Opet se čulo pitanje: 'A što da kažemo o čavlama? Tko više može živjeti s takvom britkom braćom? Neka odu što prije. S njima živjeti pravi je pakao.'"

I tako su u nedogled nizali prijedlozi i optužbe. Svi su vikali u isto vrijeme i na kraju je ustanovljeno da su svi isključeni. Jedni su isključili druge. Bučnu svađu prekine dolazak stolara. Svi su ušutjeli, a čovjek uze komad drva, prepili ga na više dijelova, blanjom izgadi površinu. Uzme čekić i čavle i nakon što se poslužio i drugim priborom, zadovoljni uzdahne promatrajući lijepu kolijevku. Odnese je ženi koja je trebala roditi dijete. I kolijevka primi novi život."

Mirela Grbić

Kako je nastala smotra dječjeg folklornog stvaralaštva „Oklen si dite?”

„Bila sam dobra i ponosna u nošnji. Mama je rekla niko nije ukrivo otiša. Srce kaže da sam bila odlična.“ Lana, 5 g. Folklorna igraonica Labudići, Dječji vrtić Labud Solin

Ideja za organizaciju smotre dječjeg folklornog stvaralaštva dala je odgojiteljica Maja Matas (Jozić). Kako je i sama bila dugogodišnja folklorna plesačica i aktivno se bavila područjem kulturne baštine. Maja je smatrala iznimno važnim tematiku dječjeg folklornog stvaralaštva uvrstiti u strukturu pedagoških aktivnosti koje se prakticiraju u radu s djecom.

Ideja je prihvaćena od odgojiteljica koje su imale afiniteta za ovu tematiku i uz njihovu pomoć krenulo se u organizaciju samog događanja. Smotra „Oklen si dite?” prvi je put organizirana u travnju 2008. godine u Domu kulture Zvonimir u Solinu.

Kako bi podignuli razinu kvalitete odgojno-obrazovnih aktivnosti i na inicijativu Maje Jozić krajem 2012. godine organizirana je izobrazba odgojitelja (ciklus seminara) na temu „Dječje folklorno stvaralaštvo i njegova primjena u radu s djecom” pod vodstvom priznatog koreografa i predavača Gorana Kneževića. Smatra dječjeg stvaralaštva „Oklen si dite?” zahvaljujući entuzijazmu djelatnika zadržala je organizacijski kontinuum sve ove godine. S ponosom možemo istaći kako je ispunila svoj temeljni cilj, a to je senzibiliziranje i educiranje djece, odgojitelja, roditelja, ali i šire javnosti za očuvanje i njegovanje narodnih vrednota i kulturne baštine. Očuvanje i njegovanje osobnog, nacionalnog i kulturnog identiteta putem spajanja prošlosti i sadašnjosti, događa se na najbolji mogući način. Na taj način trga se od zaborava nasljeđe naših očeva i djedova i prenosi mladim naraštajima da se ne zaboravi.

Davor Mikas

Baština u dječjem vrtiću – odgoj za budućnost

„Moj je tata meni i bratu napravija puno starinskih igračaka i reka mi je da je tako i njemu njegov tata radija, da ga se siti.“

Luka, 5 g. Dječji vrtić Papaline Vranjic

Baština kao odgojni kontekst nudi široke mogućnosti poticanja svih područja djetetovog razvoja, motivira djecu za spoznajom svijeta koji ih okružuje i obogaćuje njihova iskustva. Njegujući tradiciju, njeguju se odnosi prema starijima i bližnjima, prema nama samima, razvija samopoštovanje, jača osjećaj sigurnosti i izgrađuje identitet. Glazba, igra, ples, pjesme, brojalice, nabralice, zagonetke, uspavanke, djeci su bliski sadržaji tradicijske kulture jer u sebi imaju višestruke psihološko-pedagoške učinke. Pod okriljem baštine brižno se čuvaju moralne i etičke vrijednosti, tolerancija, empatija, uspješna komunikacija, altruizam i uvažavanje različitosti. Znatiželja, osjećaj ugođe, sreće, ponosa, zajedništva i uspjeha doživljaji su djece, roditelja i odgojitelja koji prate projekt od samog početka. U suvremenom društvu primarne ljudske i obiteljske vrijednosti brzo i nezaustavljivo blijede. Promicanje ovih vrijednosti mora biti prisutno tijekom cijelog djetinjstva i mladenaštva kako bi djetetu, a kasnije i odrasloj osobi omogućilo kvalitetno funkcioniranje unutar zajednice.

Žana Pavlović

Što se događalo tijekom projekta?

Aktivnosti i sadržaji projekta inspirirani su dječjom znatiželjom za upoznavanjem baštine kroz iskustveni, jezični, glazbeno-scenski, likovni i plesni izričaj:

- Upoznavanje s govorom djedova i baka, upoznavanje s riječima koje se više ne koriste, izrada „Rječnika starih riječi“, pričanje i stvaranje priča po uzoru na pretke, upoznavanje s brojalicama i nabraljalicama, upoznavanje s mitovima i legendama lokalnog kraja,
- Izrada „Priče za vikend“ - članovi obitelji zajedno stvaraju, ilustriraju i zapisuju priču, dijete izvlači onoliko karti koliko obitelj broji članova, karte Pričosvijet, autora John i Caitlin Matthews.
- Čitanje „Bakine priče“, izrada slikovnice „Moj dida meteorolog“;
- Razgovori i druženja s bakama i djedovima u vrtiću (omiljene igre i igračke)
- Upoznavanje s igračkama predaka, izrada igračaka od krpe, konopa, kamena, drveta, školjke, igra po uzoru na nekadašnju (Trlje, Kružić-Križić).
- Izrada nakita, nošnje, starinskih torbi, tradicijskih predmeta;
- druženje djece i članova Udruge pomoraca Ruža vjetrova Vranjic - tajne vezivanja ribarskih čvorova po uzoru na djedove i očeve.
- Upoznavanje s običajima kraja za vrijeme blagdana i poklada, izrada barjaka, kićenice, bukara, pletenje kose pletenicama po uzoru na nekadašnje,
- Upoznavanje s načinom života baka i djedova, upoznavanje s kukičanjem, krpanjem, pletenjem ribarske mreže u konobi i staroj radioni, prikupljanje različitih uporabnih predmeta iz prošlosti, promatranje oruđa s kojima su bake i djedovi radili u polju; upoznavanje s jelima predaka, pripremanje tradicijskih fritula u vrtiću, zajedno sa bakom Valerijom;
- Upoznavanje i izrada obiteljskog stabla i pregledavanje foto-albuma, snimanje video uratka;
- Promatranje kamenih kuća i građevina kraja u kojem djeca žive (zid, balkon, skaline, fumar, škure), slikanje tušem, ptičjim perom, komadićima crvenog matuna, ugljenom, izrada kuća po uzoru na stare;
- Upoznavanje s tradicijskim pjesmama, izrada glazbala, upoznavanje s kulturnim sadržajima kroz scenske igre (gladijatori, carica Plautila, kraljica Jelena, kralj Zvonimir);
- Upoznavanje s folklornim stvaralaštvom sredine u kojoj žive i drugih područja Hrvatske, Posavina (Loza vinova; Moj prstenak), Međimurje (Mali bratec Ivo), Slavonija (Oj ptičice, Gdje si bila curice, Mi smo djeca vesela i dr.)

- Posjet Tusculumu, Memorijalnoj sobi don Frane Bulica, staroj Saloni (Kapljuč, Manastirine, Groblje 16 sarkofaga, teatar, amfiteatar, terme), Šupljaj crkvi, Crkvi Gospe od Otoka (sarkofag i bista kraljice Jelene), tradicijskoj kući Parać, Gašpinoj mlinici, Galeriji Doma kulture Zvonimir, Knjižnici Solin; posjet muzeju Sinjske alke u Sinju, posjet Etno muzeju grada Splita;
- Posjet pjesnikinje i odgojiteljice Zvezdane Čagalj vrtiću, odlazak djece na promociju njenih stihova na čakavici u knjižnici Gradske knjižnice Marko Marulić, odjel Brodarica, Split, odlazak na javno-kulturno događanje u mjesto Slime kraj Omiša; Posjet Kulturno umjetničkom društvu Komaštre u Ogorju i pjesnikinji Ani Ojdanić;

Što se ostvarilo tijekom projekta?

- Odgoj kroz umjetničke vrijednosti etnografskog i etnokoreografskog nasljeđa;
- Osjećaj pripadnosti obiteljskom naslijeđu, naslijeđu uže i šire zajednice uz zajedničku poveznicu – od baštine za baštinu uz aktivno uključanje u život lokalne zajednice;
- Višestruka stvaralačko-kreativna inspiracija primjenjena u svakodnevnom življenju u vrtiću (imitativne, simboličke, govorne, građevne, glazbeno-scenske, likovne igre);
- Uključenost djece s posebnim potrebama (djeca s teškoćama u razvoju i darovita djeca);
- Bogaćenje rječnika novim riječima i pojmovima;
- Bolja koordinacija ritmičkih, vokalnih i plesnih sposobnosti;
- Bolja tjelesna spremnost, spretnost, okretnost;
- Radost međusobnog uvažavanja i uspješnija suradnja svih sudionika projekta;
- Izložba likovnih radova djece „Kako vidim baku i djeda?“;
- Izložba likovnih radova djece (stari nakit, ukrasni predmeti, mozaik);
- Izložba slikovnica i starih igračaka;
- Sudjelovanje djece na umjetničkim događanjima;
- Izrada plakata u „Mjesecu borbe protiv ovisnosti“-dječji grupni rad;
- Bolja motiviranost i veća uključenost djece u likovnu radionicu „Moje kulturološko okruženje“;
- Bolja motiviranost i veća uključenost djece u folklornu igraonicu „Labudići“;
- Iznimna motiviranost i uključenost roditelja u aktivnosti projekta;

ŠTO GOVORE DJECA?

Dječja razmišljanja o prošlosti...

„Prošlost je nešto šta je prije bilo. Važna je jer je više stvari u prošlosti zanimljivo jer su drugačije nego danas.“ Luka M., 6 g.

„Prošlost je važna jer kad se nešto promini da se možeš sjećati kako je bilo i onda si radostan kad se sitiš svojih prijatelja i igara, pa se onda po tome znaš igrati tako.“ Filip J., 5 g.

„Prošlost je ono di su ti prošle neke godine, a važna je da možeš dobit i skupljati malo više godina i možeš imati više svjećica na torti.“ Filip P., 5 g.

„Po prošlosti vidiš kako su bake i didovi živili u davna doba. Na mome selu ima puno zanimljivih stvari. Sve je kameno.“ Klara, 6 g.

„Prošlost je ono šta je već odavno bilo i ne može se vratiti, al' je važna za sjećanje. Neki bi tili da se prošlost ponovo vrati pa da budu mladi, pa ka' onako kad su napravili nešto ružno, da to isprave.“ Rando, 6 g.

„Po prošlosti se prisjećamo kako je onda bilo i možemo znati kako su ljudi npr. slali poštu i kako su izmislili telefon.“ Lovre, 6 god.

I starinskim igračkama...

„Nekako su mi ka tople i stare, a lipe. A da ih opitujemo da budu još lipše?“ Marita, 6 g.

„Zato šta su one dar od dida i odavno su obojane pa vole da se lagano i nježno igramo s njima.“ Petar, 4 g.

„Sve su od drva zato šta je u davna doba sve bilo drveno, a bake i didovi ostavili su ih nama da se sitimo kako je bilo u davna doba.“ Lovre, 6 g.

*Djeca Dječjeg vrtića Papaline Vranjic i
odgojiteljica Bernarda Roudi*

O folkloru...

„Volim folklor, kad se sretno pjeva i pleše. Na nastupu sam bila jako uzbuđena, srce mi je jako kucalo. Gledali su me mama i tata.“ Linda, 5 g.

„Folklor je zabava. Uče se nove, stare igre.“ Tonka, 5 g.

„Od folkloru budem sretna.“ Marijeta, 4 g.

„Kad sam na folkloru osjećam se sretno.“ Paško, 6 g.

*Djeca u folklornoj igraonici „Labudići“ i
odgojiteljica Mirjana Grljušić*

I obiteljskom stablu...

„Moji mama i tata su Maja i Damir. Svoga tatu zovem ćaća, a kad sam bila mali mislila sam da se zove Moća (Sićaš se ono kad sam ti prije reka?). Mama od mame Maje zove se baba Matera, a tata Jerko. Baba Matera je imala mamu i tatu, ali su umrli i neman pojma kako su se zvali. Dida Jerko je isto imao mamu i tatu, ali ne znam ni kako se njegovi zovu.“ Jere, 5 g.

„Mama mi se zove Dijana, a tata Ivan, lipi su obadvojica. Oni mi znače obitelj. Mami Dijani tata se zove Joško, a mama Mira. Tata Ivan ima tatu Paška i mamu Mirjanu. Didu Jošku tata se zove Frane, a mama Lucija, a babi Miri je tata Ante, a mama Ines. Didu Pašku tata je Marino (ka naš Marino) i mama Marija, a babi Mirjani se ne sjećam mame i tate, ja se tada nisan ni rodila.“ Paško, 5 g.

„Kad okrenemo stablo naopako dobijemo od grana korijene jer stablo raste s korijenima. Da nije bilo pradića Rade ne bi bilo babe Milke, da nije bilo babe Milke, ne bi bilo tate Gorana, da nije bilo tate Gorana i mame Sandre, ne bi bilo mene i Mate... i tako se raste sa korijenima. **Jer bez korijena ne možeš narasti veliki.**“
Filip, 5 g.

*Djeca Dječjeg vrtića Sv. Roko Klis i
odgojiteljica Mirjana Rizvan*

Gabriela Šimičić, 6 g., DV Pinokio, Muc

S KOLINA NA KOLINO

A, OKLEN SI DITE?

SA DIDOVA KOLINA,
IZ BABINE PRIČE,
MATERINA SNA -
OTALEN SE NIČE!

MA, OKLEN SI DITE?

IZ BABINI' BORA,
IZ ŽUJAVE RUKE,
MATERINI' ZORA
I ČAČINE MUKE!

A, DI ČEŠ SAD DITE?

MISLIMA U PRIJA,
DILIMA U SUTRA,
S TEPLINOM U DUŠI
ČEKAT NOVA JUTRA.

A, ZA KOGA, DITE?

ZA BUDUĆNOST BIĆA
KOM' ĆU ŽIVOT DATI,
ZA NAJDRAŽE SVOJE
SVE ĆU SAČUVATI!

Zvezdana Čagalj

Ivan Vlajčević, 5 g., DV Pinokio, Muć

Recenzija

Prepoznatljivost svakog društva uvjetovana je poimanjem njegove kulture koju čine materijalna i duhovna dobra, etičke i društvene vrijednosti koje baštinimo od svojih predaka.

Pristup planiranju neposrednog rada zasnovanog na *vrijednostima*, među kojima je zastupljen i razvoj osobnog, kulturnog i nacionalnog *identiteta* djeteta, naglašena je i u *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (NN, 5/15).

U procesu upoznavanja djece s naslijeđenim dobrima i vrijednostima od nemjerljive je važnosti istaknuti ulogu odgojitelja i njihovih suradnika koja je i prezentirana u *Publikaciji*. Kreativan pristup koji je sve dionike ovoga procesa vodio u promišljanju strategija približavanja najmlađih sadržajima kulturne baštine omogućio je djeci aktivno sudjelovanje u procesima kroz koje su iste upoznawali u neposrednom kontaktu s lokacijama, objektima, u živoj interakciji s vanjskim suradnicima, promicateljima vrijednosti koje nas određuju...

Ovakav pristup kod djece je poticao iznimnu razinu uključenosti i znatiželju koja je rezultirala različitim oblicima kreativnog izražavanja, razumijevanjem svoga sigurnog mjesta u zajednici, visokom razinom osjećaja samopouzdanja i samopoštovanja, što je u *Publikaciji* potkrijepljeno razmišljanjima djece.

Njihova iskustva su jamstvo da će u budućem vremenu postati odgovorni čuvari i aktivni promicatelji tekovina svojih predaka, a osjećaj pripadnosti i prepoznavanje sigurnog mjesta svakog pojedinca u zajednici pomoći će mu uvažiti, razumjeti i prihvatiti identitet drugih i drugačijih u globalnom svijetu.

Tončica Kalilić

